Вступ до ЗАХАРІЇ

Близько 28 людей, що згадуються в Старому Заповіті, мали ім'я Захарія, що означає «Господь пам'ятає». Цей пророк був сучасником Ангея (Езри 5:1; 6:14) і походив з роду священиків (Неемії 12:4). Він почав проповідувати через два місяці після виголошення Ангеєм свого першого пророцтва, але продовжував своє служіння ще довго після нього. У 538 році до н.е. з дозволу персів до Палестини повернулася перша хвиля єврейських вигнанців, що налічувала понад 50 000 осіб, і протягом двох років після свого повернення вони успішно заклали фундамент храму. Однак їхні благі наміри були зірвані через опір місцевих жителів (Езри 4:4–5). Через п'ятнадцять років, у 521 році до н.е., на перський престол зійшов Дарій і підтвердив указ Кира, який заохочував підкорені народи повертатися на батьківщину. Таким чином, Ангей і Захарія «стали до роботи» в 520 році до н.е.

Зміст

1:1–6	Заклик до покаяння
1:7 – 6:15	Вісім видінь і коронування Ісуса, сина Йоцадака
7	Марність встановленого людьми посту
8	Відбудований Єрусалим
9 – 14	Що чекає на нас у майбутньому

Бог використає Олександра для покарання (9:1–8); прихід Христа (9:9–10); падіння Греції (9:11–17); Божа турбота про Юдею (10); різноманітність пастирів (11); Божа турбота про Єрусалим (12); джерело, відкрите для Єрусалиму (13); Господній день (14)

Головна тема

Як і його сучасник Ангей, Захарія через свої проповіді заохочував залишки єврейського народу, що повернулися, до негайної відбудови храму. Книга закликає до покаяння з огляду на те, що полон стався саме так, як і передбачали минулі пророки. Тепер ці євреї повинні зрозуміти, що хоча Бог і піклується про них, пропонуючи надію на майбутнє і теперішнє духовне очищення як для громадян, так і для вождів, вони самі повинні прислухатися до Божого слова і духовно оновлюватися. Окрім цієї безпосередньої задачі, Захарія також провістив пришестя Христа (другий за значенням після Ісаї). Він пророкував про Ісуса як Пагінця і Камінь (3:8–9); про збудову Ісусом Церкви (6:12–13); про Його людяність (6:12; 13:7); Його священство (6:13); Його царську владу, тріумфальний в'їзд в Єрусалим і царювання (6:13; 9:9–10); про Його зраду за 30 срібняків (11:12–13); Його розп'яття (12:10; 13:6–7); і Його відкуплення за гріх (13:1).

Спеціальні розділи

ЕКЗОРЦИЗМ, ДЕМОНИ, ЧАКЛУНСТВО ТА АСТРОЛОГІЯ 5

ЧИ НАВЧАЄ ЗАХАРІЯ ПРО МАЙБУТНЄ ТИСЯЧОЛІТНЄ ЦАРСТВО НА ЗЕМЛІ? 8

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ 10

ЗАХАРІЯ

[1:1] Ще одним свідченням божественного походження Біблії, серед безлічі інших, є історичне підтвердження посилання Захарії (як і Ангея) на Дарія I, який правив у 521–486 роках до н.е. Біблія не є книгою байок і неісторичних вигадок, а навпаки, ґрунтується на достовірній історії.

[3:8–10] Пророцтво про християнську еру, про початок якої розповідається в Дії 2. Посилання на «Раба» є месіанським пророцтвом (див. Ісаї 42:1; 52:13; Єзекіїла 34:23–24). Крім того, посилання на «Пагінець» є посиланням на Христа (див. Ісаї 4:2; 11:1; Єремії 23:5; 33:15; Захарії 6:12). Ці пророцтва були виголошені за 500 років до приходу Ісуса у світ.

5:6 аМірна ємність.

5:11 аТобто, Вавилон.

[6:12-13] Ще одне месіанське пророцтво, яке підтверджує надприродне походження Біблії. Коронація Ісуса відбулася, коли Він вознісся на небо перед офіційним встановленням Його Царства приблизно в 30 році н.е. (Дії 1:9; 2:1 і далі). Новий Заповіт проголошує Ісуса Царем і Священиком, Який **уже** сидить на Своєму престолі, царюючи над Своїм Царством – Церквою (див. Дії 2:30–36; 5:31; Марка 16:19; 1 Коринтян 15:24–26; Ефесян 1:20; Колосян 3:1; Євреїв 1:3; 8:1; 10:12: 12:2; 1 Петра 3:22). Церква/Царство Христове також є храмом (1 Коринтян 3:16–17; 2 Коринтян 6:16; Ефесян 2:21). Ісус **уже** Священик (Євреїв 6:20; 8:1; 10:12, 21).

6:14 аЗа масоретським текстом, Таргумом і Вульгатою; в сирійських перекладах – *Хелдая* (порівняйте вірш 10); в Септуагінті – *терплячих*.

7:7 аЄвр. *Негев*.

[8:23] Однією з відмінних рис новозавітного християнства є його спрямованість до всіх людей, незалежно від національності чи етнічної приналежності. Це пророцтво, виголошене за 500 років до того, як воно здійснилося, безсумнівно, передбачало цей визначний факт. Зверніть увагу на посилання на «всі племена» і «всі народи» в Буття 12:3; 18:18; 22:18; 26:4; 28:14; Ісаї 2:2; Луки 24:47; Дії 3:25; Римлян 1:5; 16:26; Об'явлення 7:9, а також на «юдеїв і греків» у Римлян 10:12; Дії 10.

9:1 аТобто, *пророцтво*.

[9:9] У цьому вірші можна побачити кілька захоплюючих, месіанських, пророчих деталей: 1) Ісуса зустрінуть в Єрусалимі (Сіоні) з радістю і криками; 2) Його вважатимуть Царем; 3) Його вважатимуть праведним; 4) Він принесе спасіння; 5) Він буде смиренним і лагідним; 6) що Він в'їде в Єрусалим на осляті. Докладніше про здійснені пророцтва дивіться у Спеціальному розділі «Месіанські пророцтва» на стор. 12 коментарів до Ісаї.

9:10 Псалом 71:8

[9:10] Ще одне пророцтво сповнилося в євангелії миру, яке приніс Ісус (Ефесян 6:15) і доручив проповідувати Своїм апостолам (див. Римлян 5:1, Ефесян 2:14 і Колосян 1:20). Крім того, Його володіння буде «від моря до моря». Прочитайте Матвія 2:2; Марка 15:2; Луки 1:32; Івана 18:37.

10:1 аТобто, *весіннього*.

10:2 аЄвр. *терафім*.

10:4 аАбо *деспот*.

10:11 аТобто, Ніл

11:3 аАбо *заплава, гущавина*

11:7 аВ масоретському тексті, Таргумі та Вульгаті – *бідних з отари*; в Септуагінті – *для хананеїв*.

11:11 аВ масоретському тексті, Таргумі та Вульгаті – *бідні з отари*; в Септуагінті – *хананеї*.

[11:12–13] Після розповіді про самогубство Юди та купівлю поля гончаря Матвій у Євангелії цитує пророків, як він робив це багато разів до цього. А в 27:9–10 він написав: «Тоді сповнилося сказане через пророка Єремію, який говорив: І взяли вони тридцять срібняків – вартість Оціненого, – Того, Кого оцінили сини Ізраїля, і дали їх за гончарське поле, як наказав мені Господь». Протягом століть ці два вірші були предметом роздумів християн і критики скептиків. Як зазначив один сучасний критик, проблема з цим уривком полягає в тому, що «це цитата не з Книги Єремії, а перекручена цитата із Книги Захарії»[1]. Скептики стверджують, що Матвій неправильно передав слова Захарії (11:12–13), а потім помилково приписав їх Єремії. На жаль, навіть деякі християни погоджуються з цим. Що можна сказати з цього приводу?

Як і у випадку з усіма уявними протиріччями, критикам і скептикам слід було б провести подальше дослідження (тобто, проявити старанність і вірно навчати науки правди, 2 Тимофія 2:15, переклад І. Огієнка), перш ніж робити такі галасливі заяви про те, що Матвій неправильно передав слова пророків. Три міркування допомагають прояснити ситуацію. По-перше, зауважте, що Матвій не стверджував, що Єремія **написав** саме це пророцтво, а зазначив, що це пророцтво було «**сказане** через пророка Єремію». Подібно до того, як цитата Павлом сказаного Ісусом («Блаженніше давати, ніж брати!», Дії 20:35) була взята з усних слів Ісуса, які не були записані жодним автором Євангелій, так само і Єремія міг колись виголосити це пророцтво, про яке йде мова, але його помічник Барух так ніколи і не записав його. Дійсно, не слід автоматично очікувати, що про кожне пророцтво, згадане новозавітним автором, знайдеться письмовий звіт. Також нас не повинно дивувати, що Святий Дух вважав за потрібне надихнути Єремію промовити ці слова, а потім, через кілька років, надихнути Захарію викласти подібні думки в письмовій формі.

По-друге, за часів Ісуса рабинська практика передбачала ідентифікацію цитат за назвою першої книги в групі книг, об'єднаних за літературним жанром. Понад півстоліття тому Чарльз Файнберг так прокоментував цей момент у журналі «Bibliotheca Sacra»: «Талмудична традиція [наприклад, Баба Батра 14б] показує, що у священних книгах порядок розташування пророчих писань був таким: Єремія, Єзекіїл, Ісая тощо. Цей порядок зустрічається в багатьох єврейських рукописах… Таким чином, Матвій процитував уривок із сувоя з писаннями пророків, який і цитується за назвою першої книги»[2]. Крім того, у всіх цитатах із Книги Захарії в Новому Заповіті жодного разу не згадується його ім'я у зв'язку з цими пророцтвами (пор. Матвія 21:4; 26:31; Івана 12:14; 19:37). Таким чином, логічно зробити висновок, що Матвій просто посилався на весь цей розділ Старого Заповіту, називаючи його за першою книгою (Єремії), так само як Ісус посилався на розділ «Писання» Старого Заповіту, називаючи його за першою книгою Псалми (Луки 24:44). «Єремія» міг служити для позначення цитат з будь-якої з включених у цю групу книг. (Інший приклад можна знайти в Марка 1:2–3, де пророцтва з Ісаї 40:3 і Малахії 3:1 об'єднані і приписуються Ісаї).

По-третє, і, мабуть, найважливіше те, що контекст Старого Заповіту має вирішальне значення для розуміння використання Старого Заповіту в Новому Заповіті. Дух Святий часто скеровував новозавітних авторів об'єднувати думки кількох старозавітних контекстів в одному застосуванні. Матвій посилається на низку деталей у такому порядку: 30 срібняків (27:3); Юда

кинув срібло у храмі (27:5); первосвященики взяли це срібло і купили гончарське поле (27:6–7); поле отримало назву (27:8). Далі Матвій наводить цитату зі Старого Заповіту (в 27:9–10). Зверніть увагу на порівняння між фразуванням у Матвія і старозавітних пророків:

Матвій	Захарія
«А первосвященики, узявши срібняки…»	«І вони відважили Мою винагороду – тридцять срібняків»
«вартість Оціненого, – Того, Кого оцінили сини Ізраїля»	«І сказав мені Господь: Поклади це гончареві, добру ціну, якою Я був оцінений ними»
«і дали їх за гончарське поле, як наказав мені Господь»	«І я взяв тридцять срібняків, і я вкинув їх гончареві в Господньому домі»

Єремія
«Устань і спустися до дому гончаря… і ось він робить діло на двокаменнім кружалі» (18:2–3)
«Іди і придбай випалений глиняний посуд… і вийдеш до долини Бен-Гінном» (19:1–2)
«Так розіб'ю цей народ і це місто, як розбивається глиняний посуд» (19:11)
«Купи, прохаю, моє поле, що в Анатоті… і я купив поле… я відважив йому сім шеклів і десять срібняків» (32:8–9)

Матвій явно перефразовує пророка Захарію, беручи за основу його формулювання і змінюючи при цьому місце дії. У Матвія первосвященики забрали гроші, повернуті Юдою; у Захарії сам Захарія просить плату у народу. У Матвія Юда кинув гроші первосвященикам; у Захарії йому було сказано віддати гроші «гончареві», що він і зробив, вкинувши гроші в Господньому домі для гончаря. Матвій найбільше наголошує на придбанні поля гончаря, у той час як Захарія нічого не говорить про поле.

Лише вчитавшись у сторінки пророцтв Єремії, можна побачити разючу схожість спочатку з пророцтвом Захарії, а потім із розповіддю Матвія. Згадка Захарії про гончаря відсилає нас до образів і символізму Єремії. Але натяк Матвія на гончарське поле відсилає нас до писань Єремії, а не Захарії. Таким чином, Матвій демонструє переважну направу Святого Духа, Який поєднав і узагальнив елементи пророчого символізму як Захарії, так і Єремії.

При поверхневому розгляді невідповідності між текстами у Матвія та Єремії неможливо зрозуміти складність і витонченість верховного Розуму, Який стоїть за тлумаченням Матвієм священного тексту. Той, хто припускає можливість помилок з боку авторів книг Біблії, приречений на невдачу у своєму дослідження глибин натхненного письма, намагаючись виявити винахідливість і силу, які там містяться.

12:1 а*Або* *пророцтво*.

[12:10] Ще одне месіанське пророцтво, що передрікало розп'яття Христа, при якому Його тіло було «проколоте» цвяхами і списом. Дивіться Івана 19:37 та Об'явлення 1:7.

[13:1] Ще один доказ надприродної пророчої здатності Біблії в передбаченні відкриття очищувального джерела, якому сприяла смерть Ісуса. Дивіться Євреїв 9:14; Ефесян 5:26; 1 Івана 1:7, 9.

[13:7] У цьому месіанському пророцтві передбачено дві деталі: 1) Пастух буде «побитий», і 2) Його учні будуть «розсипані». Про його сповнення дивіться Матвія 26:31, 56 та Луки 12:32.

14:5 аАбо *з тобою*; в Септуагінті, Таргумі та Вульгаті – *з Ним*.
14:9 Порівняйте Второзаконня 6:4

[14:9] Посилання на передбачуваний вплив проповіді та навчання євангелія Христа, починаючи з подій, описаних у Дії 2 і далі. Дивіться Матвія 28:19–20; Марка 16:16; Луки 24:46–47.

14:21 аАбо *на кожному казані ... буде (викарбувано): «Святе Господа Саваота»*.

ЕКЗОРЦИЗМ, ДЕМОНИ, ЧАКЛУНСТВО ТА АСТРОЛОГІЯ

Існує багато теорій, які пояснюють походження демонів або бісів. Одні вважають, що демони – це потомство ангелів, які співжили з жінками. Інші кажуть, що це духи померлих нечестивих людей, яким Бог дозволив покинути царство мертвих і вселятися в деяких людей, відповідно до Його божественних цілей. А ще інші кажуть, що це занепалі ангели, яким було дозволено втекти зі свого ув'язнення (див. Юди 6) для виконання певної божественної мети. Але справа в тому, що Біблія просто не говорить нам, звідки з'явилися демони, і немає жодної виправданої чи корисної мети в тому, щоб зупинятися на цьому питанні.

З іншого боку, Біблія говорить нам багато чого про демонів. Наприклад, що демони (біси) – це духи (Матвія 8:16; Луки 24:39), яких завжди зображено нечистими і зловмисними. Вони асоціюються зі впливом сатани (Матвія 9:34; 12:24, 43, 45; Луки 11:15). Демони також представлені як свідомі, розумні істоти, які мають істинне знання про Бога і Христа. В Євангелії від Марка 1:24 демон промовив до Ісуса: «Знаю, хто Ти є – Святий Божий!». Демони мали власну волю і навіть здатність пересуватися (Матвія 12:44–45).

Демони часто спричиняли фізичні та/або психічні хвороби. Наприклад, в Матвія 9:32 жертва бісівської одержимості зазнала «німоти» (нездатності говорити). Такі хвороби можна було відрізнити від самих демонів (Матвія 4:24). Дехто стверджує, що демонів насправді ніколи не існувало, а біблійні розповіді про них – це просто марновірне, донаукове пояснення проявів епілепсії та інших фізичних чи емоційних розладів. Але в Новому Заповіті проводиться чітка межа між демонами і хворобами, які вони можуть викликати. Деякі демони навіть мали надлюдську силу (Марка 5:4; Дії 19:16). Однак у Новому Заповіті не пояснюється, чому від одержимості бісами потерпали саме ті люди. Серед них були чоловіки (Матвія 9:32), жінки (Луки 8:2) і навіть діти (Марка 7:30).

Якою була мета існування демонів і якими були їхні стосунки з Богом? З Біблії зрозуміло, що Бог мав абсолютний контроль над ними. Наприклад, коли сімдесят учнів повернулися з проповідницької подорожі, вони сказали Ісусу: «Господи, навіть біси коряться нам через Твоє Ім'я!» (Луки 10:17). Уважне вивчення Нового Заповіту відкриває той факт, що Бог дозволив одержимість бісами, щоб показати верховну владу Христа і Його натхненних представників. Під час Свого земного служіння Ісус продемонстрував Свою владу над: 1) силами природи і створеним порядком (Марка 4:31); 2) хворобами (Марка 1:32–34); 3) фізичними речовинами (Івана 2:9); 4) смертю (Івана 11:44) і 5) царством духів і сатани (Марка 1:27). Ця верховна влада і прояв сили заклали основу для встановлення Його Царства. Ісус сказав: «Коли ж Я перстом Божим виганяю бісів, то Боже Царство вже прийшло до вас» (Луки 11:20). Дуже важливо уважно вивчити Івана 12:31, Ефесян 2:2 і 4:8, Колосян 2:15, Дії 10:38, Луки 10:17–20 і Матвія 12:28–29. Іван пояснив, що «хто чинить гріх, той від диявола, адже диявол грішить від початку. Тому з'явився Божий Син, щоби знищити діла диявола» (1 Івана 3:8). Це твердження Івана добре співвідноситься зі словами автора Послання до євреїв: «А що діти стали спільниками крові й тіла, то й Він подібним чином став їхнім спільником, аби Своєю смертю знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола» (2:14).

Ці тексти показують, що коли Христос помер, воскрес і заснував Своє Царство, владі сатани було завдано удару, який призвів до певного обмеження свободи його дій, так що його прямий, надприродний вплив на людину припинився. Подібно до того, як припинилася здатність виганяти демонів (Марка 16:17; 1 Коринтян 13:8–10), так само припинилася і здатність демонів вселятися в людей (Захарії 13:1–2). Коли в міру наближення апостольського віку до завершення поступово припинилися прямі чудодійні здібності, демонічна активність також припинилася. Дивіться також статтю на стор. 15 коментарів до 1 Коринтян.

Таку картину представляє нам Біблія, і вона дуже відрізняється від тих заяв, які лунають сьогодні про одержимість бісами і сатанізм. Новий Заповіт розповідає, що Ісус виганяв злих духів принародно, в присутності натовпу (Луки 4:36). Але більша частина роботи сучасних «екзорцистів» прихована і про неї повідомляють лише «з других рук». А так званий екзорцизм тих, хто наважується діяти публічно, є надуманим і непереконливим.

У Новому Заповіті вигнання бісів досягалося словом і мало негайні результати. Наприклад, «І погрозив йому Ісус, і біс вийшов з нього: тієї ж миті юнак одужав» (Матвія 17:18). Можна також прочитати Дії 19:12. Але екзорцизм сьогодні – це довгий, затяжний процес, в якому робиться безліч спроб. Згідно Нового Заповіту, одержимість бісами спричиняла порушення нормальних функцій організму. Там ви просто не знайдете театралізованих проявів, про які говорять ті, хто стверджує, що одержимість бісами трапляється і сьогодні, – як то вогонь з рота, вирячені очі, прозорі зуби, зелений слиз, що вивергається назовні, і електрика, що випромінюється з пальців.

Ще одна суттєва відмінність між одержимістю бісами, як вона показана в Біблії, і біснуватістю сьогодні полягає в тому, що в Новому Заповіті демони поважали Божество і визнавали Ісуса «Святим Божим» (Марка 1:24; 3:11). Демони знали, що Ісус врешті-решт вижене їх на муки (Матвія 8:29). Вони не хулили Божество. Але сьогодні від так званих «біснуватих» лунають прокляття і богохульство, спрямовані проти Бога.

Зважаючи на ці біблійні факти, який висновок ми повинні зробити? Сьогодні демони не вселяються в людей. Старий Заповіт передрікав, що одержимість бісами припиниться:

> Того дня буде відкрите джерело в домі Давида і тим, що живуть у Єрусалимі, на гріх і нечистоту. І буде в той день, – слово Господа Саваота, – Я вигублю імена ідолів із землі, і більше не буде їм згадки. І фальшивих пророків, і нечистого духа вигублю із землі (Захарії 13:1–2).

Крім того, Біблія скрізь засуджує тих, хто практикує спіритизм, магію, чаклунство, астрологію та всі інші форми ворожіння. Мойсей застерігав ізраїльтян, коли вони збиралися ввійти до Ханаану:

> Коли ти ввійдеш у землю, яку Господь, твій Бог, дає тобі, не навчишся чинити гидоти, які чинять ті народи. Серед тебе не буде знайдено такого, хто проводить свого сина та свою дочку через вогонь, хто ворожить ворожіння, хто чарує, хто віщує, та чаклуна, хто заклинає

> заклинання, черевомовця, хто гадає, хто викликає мертвих. Адже кожний, хто чинить ці речі, огидний для Господа. Через ці гидоти Господь, твій Бог, вигубить їх перед твоїм обличчям. Бездоганним будеш перед Господом, твоїм Богом! Адже ці народи, які ти захоплюєш, слухаються чарувань та ворожінь, а тобі Господь, твій Бог, дав не це! (Второзаконня 18:9–14)

Для Бога всі ці магічні практики були огидними.

Ісая проголосив, що всі вавилонські чари і заклинання не зможуть відвернути покарання, яке Бог накладе на Вавилон (Ісаї 47:8–15). Це спостереження вказує на важливий висновок: Біблія неодноразово зображує тих, хто заявляє про свою чаклунську силу, як самозванців і шахраїв (див. Буття 41:8; Вихід 7:10–12; Даниїла 2:2–11). Навіть дії так званої «жінки-ворожбитки в Ен Дорі» (1 Самуїла 28:3 і далі), слід вважати шахрайством з трьох причин: 1) вона сама була здивована тим, що дух дійсно з'явився (вірш 12); 2) вона подумала, що той дух був *елохім* – єврейське слово, що означає «Бог або боги» (вірш 13) і 3) вона сама не впізнала Самуїла, але описала його Саулу, який і впізнав його (вірш 14). У Новому Заповіті претензії Симона (Дії 8) та Еліми (Дії 13) також були фальшивими. Всі ці чаклуни і астрологи були шахраями і не мали реальної сили, хоча й обдурили багатьох людей, змусивши їх думати, що вони її мають.

Бог засуджує астрологію, чаклунство, магію, спіритизм і тих, хто називає себе «екстрасенсами». Чому? Тому що ці практики неявно представляють себе як замінники Бога, єдиної істинної Сили всесвіту, і Його Слова, єдиного істинного духовного провідника. Недарма чародійство назване учинком тіла (Галатів 5:20). Недарма Біблія недвозначно заявляє, що «тим, які чинять… чари… – їхня частка в озері, яке горить вогнем і сіркою, що є другою смертю» (Об'явлення 21:8). Єдиний «перехід», який насправді відбувається, – це коли дух покидає тіло (коли людина помирає), а потім переноситься в ад (гадес), де очікує судного дня і вічності. Місце перебування духів є постійним і незмінним (Луки 16:26–31).

ВИСНОВОК

Біблія рішуче і визначально говорить про одержимість бісами, чаклунство, астрологію, магію, ворожбу, чари і чаклунство. Боже Слово єдиним і злагодженим голосом засуджує все це і оголошує хибним. У першому столітті люди могли бути одержимі бісами протягом короткого періоду часу. Але це явище припинилося. Ті, хто бажає бути християнами, хто бажає догодити Богові сьогодні, не будуть вірити таким заявам. Без сумніву, багато хто з нас любить розламати печиво у китайському ресторані і прочитати записку з передбаченням; ми можемо навіть іноді переглянути свій гороскоп у газеті – але тільки як розвагу, тому що в ньому немає абсолютно ніякої достовірності. Як тільки людина починає довіряти цьому і думати, що це визначає її майбутнє, вона починає довіряти чомусь іншому, а не Богові.

Єдиним надійним провідником у житті є Біблія. Вона є світильником для наших ніг і світлом на нашій стежці (Псалом 118:105). Слово Боже – живе й діяльне (Євреїв 4:12). Воно є духовним мечем (Ефесян 6:17). Воно судитиме нас останнього дня (Івана 12:48). Тож давайте відкинемо всі інші речі, які прагнуть керувати нами, і будемо покладатися виключно на Біблію, чудові слова життя, – вседостатнє і авторитетне Слово Боже.

ЧИ НАВЧАЄ ЗАХАРІЯ ПРО МАЙБУТНЄ ТИСЯЧОЛІТНЄ ЦАРСТВО НА ЗЕМЛІ?

- Перші 8 розділів Книги Захарії містять досить прості звернення до його сучасників, які повернулися з вигнання.
- Розділи 9 – 14 є явно футуристичними (як для часів Захарії) і використовують той самий тип **апокаліптичної** мови, який також характеризує останню половину Книги Даниїла, а також всю Книгу Об'явлення.
- Точка зору канонічного преміленіалізму не враховує унікальну природу та особливості апокаліптичної мови і тому сприймає написане настільки буквально, що його тлумачення виходить неузгодженим.
- В апокаліптичній літературі місця, предмети, числа тощо є символічними і образними, і тому їх не слід ототожнювати з буквальними місцями, предметами, числами тощо – особливо це помітно у віршах, значення яких, за загальним визнанням, є безсумнівно **духовним**.

Зверніть увагу на наступні відсилки Захарії на **перше** пришестя Христа в І столітті та Його викупну місію:

- 3:8; 6:12 – «праведний Пагінець», що будує храм, – посилання на Ісуса (Єремії 23:5; 33:15), який будує Свою Церкву (Матвія 16:18; Ефесян 2:20–22).
- 9:9 – Цар, що «їздить на осляті» – тріумфальний в'їзд Ісуса в місто (Матвія 21:4; Івана 12:15).
- 9:10 – Цар, чиє володіння «від моря до моря» – Його універсальне панування над тими, хто навертається до Нього з **усіх** народів (Матвія 28:19; Марка 13:10; Римлян 16:26).
- 11:12–13 – «тридцять срібняків» і «гончар» – ціна зради Ісуса і гончарське поле (Матвія 26:15; 27:9 і далі).
- 12:10 – «поглянуть на Мене, кого прокололи» – Христос на хресті (Івана 19:34, 37; Об'явлення 1:7).
- 13:1 – «відкрите джерело… на гріх» – викупна жертва Ісуса на хресті (Ефесян 5:26).
- 13:2 – «вигублю імена ідолів… і фальшивих пророків, і нечистого духа вигублю із землі» – припинення юдейського ідолопоклонства, чудодійних дарів і одержимості бісами – все це відбувалося в **першому** столітті нашої ери (1 Коринтян 13:8–10).
- 13:7 – «побий пастухів» – фізичне насильство над Христом (Матвія 26:31, 67; Марка 14:27).
- 14:9 – «Господь буде за царя на всій землі… один Господь і одне Його Ім'я» – Ісус **тепер** є Царем царів (1 Тимофія 6:15; 1 Петра 3:22).

- Ці алюзії розкидані посеред тих самих віршів, які, як дехто наполягає, відносяться до майбутнього. Але це означало б, що інші вірші відносяться до періоду часу, який настане через 2 000 з лишком років **після** виконання їх месіанських частин.
- Дійсно, Ісус **уже зараз** царює на Своєму престолі праворуч Бога над Своїм вічним Царством/Церквою, яке складається з людей з усього світу. Прочитайте Даниїла 7:13–14; Дії 1:9; 2:33; 5:31; Римлян 8:34; 1 Коринтян 15:25; Ефесян 1:20–23; Євреїв 1:3; 8:1; 12:2; 1 Петра 3:22; Об'явлення 11:15.
- Ісус не має **жодних причин** повертатися на землю і царювати у **фізичному** царстві в майбутньому.

<u>9 – 14 розділи Книги Захарії – це **духовний** опис приходу Христа і християнства</u>:

- Єрусалим (14:2) виступає духовним образом істинного міста Божого – Церкви Христової, «Ізраїля Божого» (Галатів 6:16), яке світ постійно хоче «захопити».
- Ісус, що стоїть на горі Оливок (14:4) – це спосіб показати, що Ісус/Бог стоїть зі святими, коли на Церкву чинилися напади в першому столітті (наприклад, гоніння з боку єврейської влади, [Дії 8:1 і далі], які припинилися в 70 році н.е.; гоніння з боку римської влади, які значно послабли в 90-х роках н.е. [Об'явлення]).

- «Жива вода» (14:8) – це, безумовно, та, яку Ісус і Святий Дух забезпечують у християнстві (Івана 7:37–38).
- «Один Господь і одне Його Ім'я» (14:9) відноситься до Ісуса і Його ролі в Царстві в першому столітті (Дії 4:12; 3 Івана 7). Ісус заявляв про таку єдність з Отцем (Івана 10:30).
- Мир, безпека і захищеність, притаманні Єрусалиму, безсумнівно, є влучним описом миру, яким насолоджуються християни в Царстві Божому (Івана 14:27; 16:33; Филип'ян 4:7).
- «Всі, які залишаться з усіх народів/поган» (14:16) – це натяк на універсальність Царства Христового. У Новому Заповіті особливо наголошується на включенні язичників у Церкву на додаток до євреїв, щоб усі поклонялися одному Господу в однаковий спосіб. Прочитайте Римлян 10:12; Галатів 3:28.
- Останні кілька віршів 14-го розділу підкреслюють очищення і святість, притаманні християнину (на противагу ритуальності юдаїзму), які Христос здійснив заради нас (Матвія 26:28; Ефесян 5:26–27).

При буквальному тлумаченні цих уривків преміленіальна позиція стикається з проблемою, що в Тисячолітті потрібно буде дотримуватися старозавітних приписів закону Мойсея, включно зі щорічним паломництвом до Єрусалиму на свято наметів (14:16), використанням матеріального посуду в матеріальному храмі (14:20) і навіть жертвоприношенням тварин (14:21). Хоча сучасний Ізраїль має автомобілі і сучасні транспортні системи, під час передбачуваного Підхоплення і настання Тисячоліття їм, очевидно, доведеться повернутися до використання коней, мулів, верблюдів і ослів (14:15). Вивчення Послань до римлян, галатів та євреїв демонструє, наскільки наполегливо Новий Заповіт підкреслює, що всі ритуальні дії за законом Мойсея є абсолютно неефективними, а повернення до них означає повернення до того, що є нижчим і «старим» (Євреїв 8:13). З усуненням юдаїзму як життєздатного шляху наближення до Бога (Колосян 2:14; Євреїв 9:15–17), єдиним законним засобом доступу до Божої благодаті і прощення є Ісус Христос (Дії 4:12) і входження в **Його** Церкву/Царство (Матвія 16:18; 1 Коринтян 12:13; Колосян 1:13). У підсумку, **преміленіальна позиція применшує унікальну і важливу роль Церкви Христової у великому Божому плані відкуплення.**

КІНЦЕВІ ПРИМІТКИ

1. Steve Wells (2001), *Skeptic's Annotated Bible*, http://www.Skepticsannotatedbible.com.
2. Charles Feinberg (1945), "Exegetical Studies in Zechariah," *Bibliotheca Sacra*, 102:55-73, January.